

V A L S T Y B Ė S
T A R N Y B O S
D E P A R T A M E N T A S

VALSTYBĖS TARNYBOS DEPARTAMENTAS

REKOMENDACIJA DĖL TEISĖS AKTŲ NUOSTATŲ, SUSIJUSIŲ SU APMOKĖJIMU IR KOMPENSAVIMU UŽ DARBĄ POILSIO IR ŠVENČIŲ DIENOMIS, PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO

**ATNAUJINTA
2021-07-27**

VILNIUS

TURINYS

1. IŽANGA	3
2. TEISINIS REGLAMENTAVIMAS	3
3. APMOKĖJIMAS AR KOMPENSAVIMAS VALSTYBĖS TARNAUTOJUI UŽ DARBĄ POILSIO AR ŠVENČIŲ DIENOMIS	3
3.1. Apmokėjimas už darbą poilsio ar švenčių dienomis	3
3.2. Apmokėjimas ar kompensavimas už darbą poilsio ar švenčių dienomis tarnybinių komandiruočių atveju	6
3.3. Apmokėjimas ar kompensavimas už darbą poilsio ar švenčių dienomis, kai dirbama ne visą poilsio arba švenčių dieną, o tik jos dalį	7

1. IŽANGA

Rekomendacijos tikslas – padėti valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms tinkamai taikyti [Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo](#) (toliau – VTĮ) bei kitų teisės aktų nuostatas, kai valstybės tarnautojai dirba poilsio ir švenčių dienomis, nes teisės aktų nuostatos, susijusios su apmokėjimu ir kompensavimu už darbą poilsio ir švenčių dienomis, praktikoje nėra pakankamai aiškios. Išanalizavus Valstybės tarnybos departamente gaunamus įstaigų ar asmenų paklausimus, galima išskirti šias pagrindines nuostatų, reglamentuojančių valstybės tarnautojų apmokėjimą ir kompensavimą už darbą poilsio ir švenčių dienomis, praktinio įgyvendinimo problemas:

- kompensuojamo poilsio laiko apskaičiavimas;
- neaiškus apmokėjimas ar kompensavimas už darbą poilsio ar švenčių dienomis valstybės tarnautojų komandiruočių atveju;
- neaiškus apmokėjimas ar kompensavimas, kai valstybės tarnautojas dirbo ne visą poilsio arba švenčių dieną, o tik jos dalį.

2. TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

Valstybės tarnautojų apmokėjimas ir kompensavimas už darbą poilsio ir švenčių dienomis reglamentuotas VTĮ 28 straipsnio 2 dalyje, kurioje tiesiogiai nukreipiama į [Lietuvos Respublikos darbo kodekso](#) (toliau – DK) taikymą. VTĮ 28 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties, viršvalandinį darbą valstybės tarnautojams mokama Darbo kodekso 144 straipsnio 1, 2, 3, 4 ir 5 dalyse nustatyta tvarka. Valstybės tarnautojui už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties ir viršvalandinį darbą taikomas darbo užmokestis, susidedantis iš valstybės tarnautojui mokamų šio straipsnio 1 dalies 1 (pareiginė alga) ir 3 (priedas už tarnybos Lietuvos valstybei stažą) punktuose numatytų darbo užmokesčio dalių. Atkreiptinas dėmesys, kad jeigu valstybės tarnautojui yra mokamos VTĮ 30 straipsnyje nustatytos priemokos, tai jos į apmokėjimą už darbą poilsio arba švenčių dieną neįskaičiuojamos.

Taigi valstybės tarnautojų apmokėjimas ir kompensavimas už darbą poilsio ir švenčių dienomis reglamentuotas ir DK 144 straipsnio 1, 2, 4, 5 dalyse.

VTĮ 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad darbo santykius ir socialines garantijas reglamentuojantys įstatymai bei kiti teisės aktai valstybės tarnautojams taikomi tiek, kiek jų statuso ir socialinių garantijų nereglamentuoja VTĮ. Taigi jie valstybės tarnautojams taikomi papildomai, kai tam tikrais atvejais nepakanka VTĮ normų. Atsižvelgiant į tai, kad VTĮ nereglamentuoja valstybės tarnautojų apmokėjimo už vykimą į tarnybinę komandiruoatę poilsio ar švenčių dieną, jiems turėtų būti taikomos šiuos klausimus reglamentuojančios DK 107 straipsnio nuostatos.

DK 107 straipsnyje apibrėžta komandiruoatės sąvoka, nustatytas apmokėjimas ir kompensavimas už vykimą į tarnybinę komandiruoatę poilsio ar švenčių dieną.

3. APMOKĖJIMAS AR KOMPENSAVIMAS VALSTYBĖS TARNAUTOJUI UŽ DARBĄ POILSIO AR ŠVENČIŲ DIENOMIS

3.1. Apmokėjimas už darbą poilsio ar švenčių dienomis

Vadovaujantis DK 144 straipsnio 1 ir 2 dalimis už darbą poilsio dieną, kuri nenustatyta pagal darbo (pamainos) grafiką ir už darbą švenčių dieną mokamas ne mažesnis kaip dvigubas darbuotojo darbo užmokestis. Taigi, valstybės tarnautojui už darbą poilsio ir švenčių dienomis, jeigu jis nenumatytas pagal grafiką, arba už darbą švenčių dienomis pagal grafiką **mokama ne mažiau kaip dvigubai**, skaičiuojant nuo valstybės tarnautojo pareiginės algos su jam

nustatytu priedu už stažą dydžio. Kaip jau buvo minėta, valstybės tarnautojui mokamos priemonos į dvigubą apmokėjamą neįskaičiuojamos.

Vadovaujantis DK 144 straipsnio 4 dalies nuostatomis valstybės **tarnautojams už viršvalandinį darbą poilsio dieną**, kuri nenustatyta pagal darbo (pamainos) grafiką, mokamas ne mažesnis kaip dvigubas valstybės tarnautojo darbo užmokeskis, o **už viršvalandinį darbą švenčių dieną** – ne mažesnis kaip du su puse valstybės tarnautojo darbo užmokesčio dydžio užmokeskis.

DK 144 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad darbuotojo prašymu darbo poilsio ar švenčių dienomis laikas padaugintas iš šio straipsnio 1–4 dalyse nustatyto atitinkamo dydžio, gali būti pridedami prie kasmetinių atostogų laiko.

Tuo atveju, kai valstybės tarnautojas, vadovaudamasis DK 144 straipsnio 5 dalies nuostatomis, prašo už jo darbą poilsio ar švenčių dieną nemokėti dvigubai, o pridėti poilsio laiką prie jo kasmetinių atostogų, jo darbo poilsio ar švenčių dienomis laikas padaugintas iš 2, gali būti pridedamas prie kasmetinių atostogų laiko.

PAVYZDYS

Jeigu valstybės tarnautojas dirbo 2 poilsio dienas ir jo prašymu bei vadovo sutikimu šis darbo laikas kompensuojamas poilsio laiku pagal DK 144 straipsnio 5 dalį, tai jam šis darbas kompensuojamas tik prie kasmetinių atostogų laiko **pridedant keturias poilsio dienas** (gaunamas 2 dirbtas poilsio dienas padauginus iš dvigubo apmokėjimo poilsio dienomis), t. y. už dvi dirbtas poilsio dienas jam nėra apmokama.

SVARBU !!!

Atkreiptinas dėmesys, kad šios papildomos poilsio dienos nėra laikomos atostogomis, jos tik pridedamos prie atostogų, todėl VATARE prie atostogų jų žymėti nereikėtų.

Kadangi dėl DK 144 straipsnio nuostatų taikymo sulaukiama gana daug klausimų, Valstybės tarnybos departamentas dėl jos išaiškinimo yra kreipęsis į Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją bei į Valstybinę darbo inspekciją prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo departamentas 2017-10-06 rašte Nr. (11.7-53)SD-5671 (šis raštas patikslintas 2021-08-26 Nr. 27G-1976) pateikė tokį išaiškinimą dėl DK 144 straipsnio 5 dalies taikymo:

„<...> Ši nuostata turėtų būti aiškinama įgyvendinant lankstumo principą ir darbuotojo bei darbdavio susitarimo teisę dėl alternatyvios kompensavimo formos poilsiu, už tą poilsį mokant dvigubai (suteikiant 2 apmokamas dienas). Kadangi sistemiškai aiškinant DK normas už švenčių ir poilsio dieną imperatyviai yra mokamas dvigubas tarifas, todėl darbuotojui pasirinkus, o darbdaviui sutikus, pvz., darbą poilsio, švenčių dienomis kompensuoti DK 144 str. 5 d. numatyta tvarka, t. y. jeigu šalys susitarė dėl alternatyvaus kompensavimo būdo (pasirinkus apmokamą poilsį), jam suteikiamos 2 poilsio dienos, kurios pridedamos prie kasmetinių atostogų ir apmokamos darbuotojo darbo užmokesčiu.“

Valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2020-05-11 rašte Nr. SD-128-5727 pateikė tokį išaiškinimą dėl DK 144 straipsnio 5 dalies taikymo:

„DK 144 straipsnio 5 dalis turėtų būti aiškinama per darbuotojo bei darbdavio susitarimo teisę dėl alternatyvios kompensavimo formos poilsiu, už tą poilsį mokant padidintu darbo užmokesčiu. Kadangi sistemiškai aiškinant DK normas už darbą poilsio, švenčių dieną imperatyviai yra mokamas padidintas darbo užmokestis, todėl darbuotojui pasirinkus, o darbdaviui sutikus darbą poilsio, švenčių dienomis kompensuoti DK 144 straipsnio 5 dalyje numatyta tvarka, t. y. jeigu šalys susitarė dėl alternatyvaus kompensavimo būdo (pasirinko apmokamą poilsį), darbuotojo dirbtas laikas, padaugintas iš nustatyto dydžio, turi būti pridedamas prie kasmetinių atostogų laiko.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, VDI Darbo teisės skyriaus specialistai teikia konsultaciją, kad darbuotojui dirbus poilsio dieną jam sumokamas dvigubas darbo užmokestis arba, **šalims susitarus, darbuotojui, faktiškai dirbtas laikas padaugintas iš dviejų, gali būti pridedamas kaip poilsio laikas prie kasmetinių atostogų.** Tokiu atveju už poilsio dieną faktiškai dirbtą laiką nemokama, o apmokama (**darbo užmokesčiu**) už visą poilsio laiką, kuris pridedamas prie kasmetinių atostogų. **Pavyzdžiui, jei darbuotojas poilsio dieną dirbo 4 valandas, prie kasmetinių atostogų laiko jam pridedamos 8 valandos“.**

Apmokėjimas už darbą poilsio ar švenčių dienomis įstaigos vadovui ir kitiems pavaldžių asmenų turintiems valstybės tarnautojams (pvz., vidinių departamentų direktoriui, skyriaus vedėjui)

Lietuvos Respublikos Seimas 2021 m. birželio 30 d. priėmė Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 10, 11, 17, 28 ir 51 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIV-481 (įsigaliojo 2021-07-15). Šiuo įstatymu pakeista VTĮ 28 straipsnio 2 dalis, kuri patikslinta, kad už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties, viršvalandinį darbą valstybės tarnautojams mokama Darbo kodekso 144 straipsnio 1, 2, 3, 4 ir 5 dalyse nustatyta tvarka.

Taigi, DK 144 straipsnio 6 dalis valstybės tarnautojams nėra taikoma.

SVARBU !!!

Valstybės tarnautojams vadovams (departamentų direktoriams, skyrių vedėjams) kaip ir kitiems valstybės tarnautojams, už darbą poilsio ir švenčių dienomis, nakties, viršvalandinį darbą apmokama pagal DK 144 straipsnio 1 – 4 dalis arba kompensuojama pagal DK 144 straipsnio 5 dalį.

3.2. Apmokėjimas ar kompensavimas už darbą poilsio ar švenčių dienomis tarnybinių komandiruočių atveju

DK 107 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad darbuotojo komandiruotė yra jo darbo pareigų atlikimas kitoje, negu yra nuolatinė darbo vieta, vietoje.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 526 patvirtintų Tarnybinių komandiruočių išlaidų apmokėjimo biudžetinėse įstaigose taisyklių 2.1 punkte nustatyta, kad tarnybine komandiruote (toliau – komandiruotė) laikomas valstybės politiko arba valstybės pareigūno, arba teisėjo, arba valstybės tarnautojo, arba darbuotojo, dirbančio pagal darbo sutartį (toliau – darbuotojas), išvykimas ne trumpiau kaip vienai darbo dienai (išskyrus atvejus, kai dėl objektyvių aplinkybių komandiruotė turi vykti poilsio ir (arba) švenčių dienomis) (toliau – viena darbo diena) iš nuolatinės darbo vietos įstaigos vadovo arba jo įgalioto asmens siuntimu atlikti darbo funkcijų, vykdyti tarnybinio pavidimo ar tobulinti kvalifikacijos.

VTĮ 49 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad valstybės tarnautojas turi teisę Vyriausybės nustatyta tvarka gauti išmokas už komandiruotės išlaidas (tai būtų pvz. dienpinigiai). VTĮ 49 straipsnio 3 dalies 1 punkte nustatyta, kad valstybės tarnautojams yra garantuojama einamos pareigos ir nustatytas darbo užmokestis, kai valstybės tarnautojai yra išsiųsti į tarnybines komandiruotes, – darbo dienomis komandiruotėje bei komandiruotės metu kelionėje išbūtą laiką. Atkreiptinas dėmesys, kad VTĮ nereglamentuoja valstybės tarnautojų darbo laiko. Vadovaujantis VTĮ 6 straipsnio 1 dalimi, valstybės tarnautojams turi būti taikomos atitinkamos DK nuostatos.

Pažymėtina, kad pagal VTĮ 49 straipsnio 3 dalies 1 punktą bei DK 107 straipsnio 4 dalį kelionės į komandiruotę laikas įskaitomas į darbo laiką.

DK 107 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad į komandiruotės laiką įeina darbuotojo kelionės į darbdavio nurodytą darbo vietą ir atgal laikas. Jeigu kelionė vyko po darbo dienos valandų, **poilsio ar švenčių dieną**, darbuotojas turi teisę į tokios pačios trukmės poilsį pirmą darbo dieną po kelionės arba šis poilsio laikas pridedamas prie kasmetinių atostogų laiko, paliekant už šį poilsio laiką darbuotojo darbo užmokestį.

Atsižvelgiant į DK 107 straipsnio 4 dalies turinį, pažymėtina, kadangi kelionės laikas yra įskaitomas į darbo laiką, todėl šis laikas turi būti apmokamas kaip faktiškai dirbtas laikas. „Jeigu kelionė vyko po darbo dienos valandų, poilsio ar švenčių dieną <...>“, – taikant nurodytą teisės normą, būtina vadovautis nuoroda į DK 107 straipsnio 4 dalyje nustatytą kompensavimo mechanizmą, jog „<...> darbuotojas turi teisę į tokios pačios trukmės poilsį pirmą darbo dieną po kelionės arba šis poilsio laikas pridedamas prie kasmetinių atostogų laiko, paliekant už šį poilsio laiką darbuotojo darbo užmokestį“. Ši norma negali būti aiškinama plečiamai, nes DK 107 straipsnio 4 dalis įtvirtina aiškų kompensavimo mechanizmą darbuotojui, kai kelionė vyko po darbo dienos valandų, poilsio ar švenčių dieną, tokiu atveju **už faktiškai dirbtą laiką (kelionės laiką) apmokama viengubu darbo užmokesčiu ir kompensuojama poilsiu pirmą darbo dieną po kelionės arba šis poilsio laikas pridedamas prie kasmetinių atostogų laiko, paliekant už šį poilsio laiką darbuotojo darbo užmokestį.**

Vadovaujantis VTĮ 6 straipsnio 1 dalimi, **DK 107 straipsnio 4 dalies nuostatos taikytinos ir valstybės tarnautojams** sprendžiant apmokėjimo ir kompensavimo klausimą dėl vykimo ar grįžimo iš tarnybinės komandiruotės po darbo dienos valandų, poilsio ar švenčių dienomis. Valstybės tarnautojui, kuris vyko į komandiruotę **poilsio ar švenčių dieną**, taikant DK 107 straipsnio 4 dalį, kelionės laikas turėtų būti įskaitomas į darbo laiką ir apmokamas kaip faktiškai dirbtas laikas viengubu tarifu ir kompensuojama tokios pačios trukmės poilsiu pirmą darbo dieną po kelionės arba šis poilsio laikas pridedamas prie kasmetinių atostogų laiko, paliekant valstybės tarnautojo darbo užmokestį. Šiuo atveju netaikomas VTĮ 28 straipsnio 1 dalies 4 punktas, kuris nukreipia į DK 144 straipsnį, t. y. toks laikas neturi būti apmokamas padidintu tarifu kaip darbas poilsio ar švenčių dieną, taip pat neturi būti apmokamas kaip viršvalandinis darbas.

Komandiruotės kelionės laiku rekomenduotina laikyti laiką, reikiamą atvykti pvz., į/iš oro uostą, faktinį skrydžių laiką, skrydžių laukimo laiką (kiek numatyta oro uostų taisyklėse), taip pat laiką tarp skrydžių (kai vykstama su persėdimais). Jei tarnybinės komandiruotės kelionės laikas yra **trumpesnis** nei darbo dienos trukmė, **apmokamas ir kompensuojamas tik faktinis kelionės laikas.**

SVARBU !!!

Kai pagal DK 107 straipsnio 4 dalį valstybės tarnautojas pasirenka poilsio laiką pridėti prie kasmetinių atostogų laiko, tai už šį poilsio laiką jam turėtų būti paliekamas **jo darbo užmokestis**. Šis poilsio laikas yra pridedamas prie kasmetinių atostogų, tačiau jis nėra laikomas kasmetinėmis atostogomis, kurių metu valstybės tarnautojui yra mokamas jo vidutinis darbo užmokestis.

Jeigu poilsio ar švenčių dieną nekeliaujama, o dirbama (pvz. dalyvavimas oficialiuose renginiuose, seminaruose ir pan.), tokiu atveju turėtų būti taikomos VTĮ 28 straipsnio 1 dalies 4 punkto ir DK 144 straipsnio 1-5 dalys. Vadovaujantis VTĮ 49 straipsnio 3 dalies 1 punkto nuostatomis, tuo atveju, jeigu į įstaigos vadovo įsakymu ar potvarkiu įformintą tarnybinės komandiruotės laikotarpį įsiterptų poilsio diena, kurios metu valstybės tarnautojas tarnybinių pavedimų nevykdytų ir ilsėtusi, už šią poilsio dieną valstybės tarnautojui nėra mokamas nustatytas darbo užmokestis, bet paliekami [Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 523](#) patvirtinti dienpinigiai.

3.3. Apmokėjimas ar kompensavimas už darbą poilsio ar švenčių dienomis, kai dirbama ne visą poilsio arba švenčių dieną, o tik jos dalį

VTĮ 29 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad valstybės tarnautojų, dirbusių ne visas mėnesio darbo dienas ar dirbančių ne visą darbo dieną, pareiginė alga apskaičiuojama taip: pareiginės algos dydis padalijamas iš to mėnesio darbo valandų arba dienų skaičiaus pagal valstybės tarnautojui nustatytą darbo laiko normą ir gautas darbo valandos arba darbo dienos atlygis padauginamas iš valstybės tarnautojo faktiškai dirbtų valandų arba dienų skaičiaus.

Jeigu valstybės tarnautojas dirbo ne visą poilsio arba švenčių dieną, o tik jos dalį, vadovaujantis VTĮ 29 straipsnio 5 dalies nuostatomis, jo darbo užmokestis turi būti apskaičiuojamas proporcingai dirbtam laikui, t. y. jeigu taikomas DK 144 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytas dvigubas apmokėjimas, atitinkamai dvigubai apmokama tik už poilsio ar švenčių dieną faktiškai dirbtą laiką, o jeigu taikomas DK 144 straipsnio 5 dalyje nustatytas kompensavimas, suteikiama ne visa poilsio diena, o faktiškai poilsio ir švenčių dieną dirbtas laikas padauginamas iš 2 ir taip gaunamas poilsio laikas. Faktiškai dirbtas laikas pagrindžiamas atitinkamais dokumentais (pvz., darbo grupės, seminaro, konferencijos ar kito renginio darbotvarkė/programa, kt. dokumentai, iš kurių galima nustatyti faktiškai dirbtą laiką).

*Parengė: Tarnybos sąlygų skyriaus vyriausioji specialistė Liuda Ruseckaja
Tarnybos sąlygų skyriaus vyriausioji specialistė Loreta Baršauskienė*